

**Toespraak Minister van Defensie, Ank Bijleveld-Schouten,
ter gelegenheid van de postume uitreiking van het
Bronzen Kruis aan de nabestaanden van
KNIL-militair korporaal Jacob Manuhuwa
op 7 oktober 2020 te Doesburg**

Goedemorgen/-middag allemaal,

Wat mooi dat ik hier vandaag bij u te gast mag zijn.

En fijn om te zien dat u allen in goede gezondheid verkeert.

Daar ben ik blij om!

Ik ben hier natuurlijk niet zomaar.

Ik ben hier, omdat wij eind januari een e-mail kregen met een bijzonder persoonlijk verzoek.

Ida, jij schreef ons:

“Mijn vader Jacob Manuhuwa zat in het KNIL en zou ooit een dapperheidsonderscheiding, een Bronzen Kruis, hebben gekregen.

Mijn ouders hebben hier nooit een schrijven van ontvangen.

Helaas is mijn vader overleden, maar mijn moeder leeft nog.

Wat kunnen wij doen om dat toch nog voor haar te bemachtigen?”

Beste Ida, door het sturen van je e-mail zette je eigenlijk al de belangrijkste stap.

Uit ons onderzoek bleek namelijk dat je vader niet alleen vele jaren bij het KNIL diende...

Maar ook dat hij drager was van het **Oorlogsherinneringskruis** [voor actieve dienst tijdens de Tweede Wereldoorlog], het **Ereteken voor Orde en Vrede** [vanwege actieve dienst dekolonisatieperiode 1945–1950 in voormalig Nederlands-Indië] én inderdaad het **Bronzen Kruis**.

Deze hoge dapperheidsonderscheiding werd hem toegekend bij Koninklijk Besluit in 1947.

Dat jouw vraag ons juist dit jaar bereikt, beschouw ik als een mooie samenloop van omstandigheden.

Want ook al zijn we nu in de ban van het coronavirus... 2020 is nog steeds het jaar dat wij, op aangepaste wijze weliswaar, stil staan bij 75 jaar vrijheid.

Een uitgelezen moment dus om alsnog eer te bewijzen aan iemand die zich op uitzonderlijke wijze heeft ingezet voor die vrijheid.

Korporaal Jacob Manuhuwa.
Uw man en vader.

Het Bronzen Kruis is hem toegekend omdat hij zich onderscheidde door daden van moed en beleid tegenover de vijand.

In maart 1942 werd hij op 34-jarige leeftijd door Japanners op Java krijgsgevangen gemaakt.

Een jaar later slaagde hij er, samen met 5 andere Molukse KNIL-militairen, in om tijdens een transport in Birma te vluchten.

Na langdurige omzwervingen door een pro-Japanse landstreek werd de groep vervolgens opnieuw gevangen genomen.

En wéér lukte het Jacob en zijn kameraden om te ontsnappen.

En dat niet alleen...

Samen brachten zij de Japanners waar mogelijk in een nadelige positie.

Hier gingen zij mee door tot zij zich konden aansluiten bij Britse troepen.

Onder Engels bevel namen zij deel aan vele gevechtsacties tegen de vijand, tot grote tevredenheid van hun commandant.

(...)

Als ik dit zo uit Jacobs dossier oplepel, lijkt het slechts een korte zakelijke motivatie.

Een simpele opsomming van feiten.

Maar als je de woorden goed tot je door laat dringen, besef je dat er eigenlijk heel veel staat.

En dat deze 6 Molukse strijders geen gewone jongens waren.

Want hoe dapper is het als je, na ruim een jaar in brute krijgsgevangenschap, nog de kracht en het lef hebt om te ontsnappen.

Daar sta je dan:

In een totaal onbekende, ruige jungle...

met alleen de gore kampkleding aan je ondervoede lijf.

In een jungle overleven zonder eten, drinken en goed materieel is zelfs in vreedstijd al bijna een onmogelijke opgave.

Laat staan wanneer je, zoals dit zestal, ook nog eens de continue dreiging van de vijand om je heen ervaart.

Jacob en zijn maten moesten onder die extreme en levensgevaarlijke omstandigheden niet alleen overleven, maar ook nog eens wegblijven van de bewoonde wereld en enige vorm van hulp.

Je kon namelijk niemand vertrouwen.

Dus moest je tegen je natuur in... en eigenlijk het tegenovergestelde doen van wat een normaal mens het allerliefst zou willen doen!

Pijnlijk genoeg werden ze na langdurige omzwervingen weer opgepakt.

Ze werden niet gedood...

Want de mankracht was waarschijnlijk hard nodig.

Je kunt je voorstellen dat zij wederom allesbehalve zachtzinnig zijn behandeld.

Die vele mishandelingen wakkerden hun wilskracht aan en bracht hen op snode plannen.

Zo lukte het om samen, op een onbewaakt moment, nóg een keer uit handen van de Japanners te ontsnappen.

Ze presteren het nu om niet alleen onder meedogenloze omstandigheden in leven te blijven, maar ook om de vijand actief tegen te werken.

En als ze zich aansluiten bij de Britse troepen, tonen Jacob en zijn maten zich moedige krijgsheren tijdens de vele gevechten die nog volgen.

(...)

Bij nader inzien bevat zo'n zakelijke tekst in een dossier dus een ongelooflijk moedig verhaal.

Een verhaal dat wat mij betreft zo verfilmd mag worden.

Maar voor ik overga tot de uitreiking van Jacobs postume onderscheiding, wil ik eerst nog even stil staan bij de andere kant van de medaille.

Want naast het heroïsche, is er ook een donkere, persoonlijke kant aan dit verhaal.

Een kant die gaat over de prijs die voor vrijheid moet worden betaald.

Die komt namelijk voor een groot deel voor rekening van de dapperen.

Voor rekening van degenen die hun leven riskeerden en er zelfs mee betaalden.

Maar het komt ook op het bordje van hun dierbaren.

Het thuisfront, zoals we tegenwoordig zeggen.

En juist vanwege die kant van Jacobs verhaal vind ik het zo goed dat jij, Ida, ons hebt geschreven.

Wij weten namelijk dat Jacob tijdens zijn gevangenschap zwaar is mishandeld door de Japanse bewaarders... Fysiek met stokslagen en mentaal door intimidatie.

Mede hierdoor kampte hij de rest van zijn leven met psychische klachten.

En zo'n psychische beschadiging heeft ook impact op de mensen die dicht bij je staan. Op u dus.

(...)

Jacob Manuhuwa overleed in 1998.

Op papier is dit dus een postume uitreiking.

Maar toch voelt dat niet helemaal zo.

Dankzij mannen als Jacob staan namelijk ook volgende generaties mannen en vrouwen op, die zich net als hij willen inzetten voor onze vrijheid en die van een ander.

De band die veteranen en militairen met elkaar delen is uniek, overstijgt generaties en blijft voortleven.

Daarom zijn onze herinneringen aan mannen als Jacob zo speciaal, en zullen we nooit vergeten wat hij voor u en ons heeft betekend.

(...)

Ik ben dan ook ontzettend dankbaar en vereerd dat ik u, mevrouw Annie Manuhuwa-Noersiti, nu het bijzijn van uw (stief)dochter Ida en uw naaste familie, het Bronzen Kruis mag overhandigen.

Wij zijn Jacob Manuhuwa, maar zeker ook jullie, grote dank verschuldigd.

Daarvoor zeg ik: terimah kasih banjak [spreek uit: triema kassie banjak].

Oftewel heel veel dank in het Maleis!

0-0-0